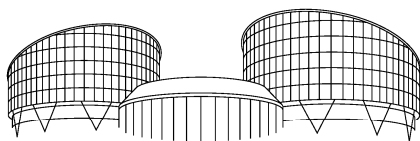

Tradus și revizuit de IER (ier.gov.ro)

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI

SECȚIA A TREIA

CAUZA TĂNASE ȘI ALȚII ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI

(Cererea nr. 62954/00)

HOTĂRÂRE
(scoatere de pe rol)

STRASBOURG

26 mai 2009

DEFINITIVĂ

26.08.2009

Această hotărâre poate suferi modificări de formă.

În cauza Tănase și alții împotriva României,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a treia), reunită într-o cameră compusă din:

Josep Casadevall, *președinte*,

Elisabet Fura-Sandström,

Corneliu Bîrsan,

Boštjan M. Zupančič,

Alvina Gyulumyan,

Egbert Myjer,

Luis López Guerra, *judcători*,

și Santiago Quesada, *grefier de secție*,

după ce a deliberat în camera de consiliu, la marți, 5 mai 2009,

pronunță prezenta hotărâre, adoptată la aceeași dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află cererea nr. 62954/00, îndreptată împotriva României, depusă la 28 august 2000 în fața Curții în temeiul art. 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale („Convenția“), de 24 de resortisanți români de origine romă. Reclamanții sunt, după cum urmează: Constantin Catalan (primul reclamant), născut în 1936; Victor Păun (al doilea reclamant), născut în 1952; Ion Rupitâ (al treilea reclamant), născut în 1957; Paul Catalan (al patrulea reclamant); Sidef Niculae (al cincilea reclamant), născut în 1966; Petre Panciu (al șaselea reclamant), născut în 1940; Stoica Răducanu (al șaptelea reclamant), născut în 1952; Emilian Niculae (al optulea reclamant), născut în 1963; Călin Ion (al nouălea reclamant), născut în 1928; Alexandru Nicolae (al zecelea reclamant), născut în 1941; Dumitru Catalan (al unsprezecelea reclamant), născut în 1957; Ion Nicolae (al doisprezecelea reclamant), născut în 1956; Gheorghe Staicu (al treisprezecelea reclamant), născut în 1949; Arestita Ion (al paisprezecelea reclamant), născută în 1942; Ștefan Catalan (al cincisprezecelea reclamant), născut în 1963; Botonică Dumitru (al șaisprezecelea reclamant), născut în 1980 și Claudia Florea (al șaptesprezecelea reclamant), născută în 1973.

Următorii reclamanți au depus cererea în numele părinților sau al soților decedați, respectiv: Greco Catalan, născut în 1969, reprezintă pe Marin Catalan, decedat în 2000 (al optsprezecelea reclamant); Irina Catalan, născută în 1980, reprezintă pe Ion Catalan, decedat în 2001 (al nouăsprezecelea reclamant); Tudor Ion, născut în 1971, reprezintă pe Ion, decedat în 2001 (al douăzecilea reclamant); Ioana Constantin, născută în 1938, reprezintă pe Lucian Niculae, decedat în 2000 (al douăzeci și unulea reclamant).

Următorii reclamânți au murit în timpul procesului; moștenitorii lor și-au exprimat dorința de a continua procedura în numele acestora: Vasile Tănase (al douăzeci și doilea reclamant, moștenitor: Elena Tănase, născută în 1968); Nicolae Ion (al douăzeci și treilea reclamant, născut în 1974, moștenitor: Ion Garibaldi); Gheorghe Dumitru (care îl reprezenta pe Iarca Mitea, al douăzeci și patrulea reclamant, decedat anterior procedurii, moștenitor: Dumitru Jupiter).

2. Reclamanții au fost reprezentați de dna Sarah Perkins, director al International Human Rights Program de la Facultatea de Drept din cadrul Universității Toronto. Guvernul român („Guvernul”) a fost reprezentat de agentul guvernamental, domnul Răzvan-Horațiu Radu, din cadrul Ministerului Afacerilor Externe.

3. În decizia parțială din 9 decembrie 2003, Curtea a decis să amâne examinarea capetelor de cerere formulate în temeiul art. 3, art. 6 § 1, art. 8, art. 13 și art. 14 din Convenție și art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție referitoare la: condițiile de trai ale reclamanzilor după distrugerea bunurilor lor în timpul atacului de grup; pretinsul tratament inuman sau degradant; dreptul la respectarea vieții private și de familie și a domiciliului; durata și pretinsa lipsă a caracterului echitabil ale procesului civil; dreptul la un recurs efectiv; nediscriminarea în exercitarea drepturilor și libertăților prevăzute de Convenție, în măsura în care se referă la perioada de după 20 iunie 1994, dată la care România a ratificat Convenția. A declarat inadmisibil restul capetelor de cerere ca incompatibile *ratione temporis* cu prevederile Convenției.

4. La 17 august 2004, Președintele Camerei a acordat permisiunea, în temeiul art. 44 § 2 din Regulamentul Curții, ca Centrul European pentru Drepturile Romilor (ERRC) să intervină în calitate de terță parte în procedura Curții (art. 36 § 2 din Convenție).

5. La 19 mai 2005, după ce a primit observațiile părților, Curtea a declarat admisibil restul cererii.

6. Ambele părți au depus propuneri la grefă în contextul negocierilor de soluționare pe cale amiabilă [art. 38 § 1 lit. b) din Convenție]. Nu s-a ajuns la o nicio înțelegere.

7. La 8 decembrie 2008, Guvernul a solicitat Curții să radieze cauza de pe rolul său și a anexat textul unei declarații în vederea soluționării chestiunilor ridicate de cerere. La 19 decembrie 2008, reprezentantul reclamanzilor a depus observații scrise cu privire la cererea Guvernului.

ÎN FAPT

8. Reclamanții sunt resortisanți români de origine romă care, în timpul evenimentelor care sunt la originea prezentei cauze, locuiau în comuna Bolintin Deal, județul Giurgiu.

A. Originea cauzei și situația comunității

9. În urma uciderii, în noaptea dintre 6 și 7 aprilie 1991, a unui ne-rom din Bolintin-Deal de către un sătean rom, un grup de peste două mii de locuitori ne-romi din aceeași localitate și din localitatea învecinată, împreună cu preotul și cu primarul, au incendiat și, în rest, au distrus casele reclamanților și conținutul acestora.

În consecință, întreaga comunitate de romi și-a părăsit casele și a rămas fără domiciliu timp de o lună.

10. Atunci când, la 7 mai 1991, sătenii romi evacuați au încercat să-și negocieze întoarcerea, comunitatea ne-romă s-a strâns din nou împreună și a incendiat încă patru case care aparțineau romilor. Reclamanții, fiind ajutați de poliție să părăsească localitatea într-o dubă militară fără geam, și-au pierdut toate bunurile în timp ce erau evacuați. Atacurile împotriva reclamanților au continuat în zilele următoare și locuitorilor romi li s-a interzis accesul în localitate, în biserica ortodoxă și în cimitir.

11. Se pare că reclamanții nu s-au întors la Bolintin Deal. Au fost obligați să-și schimbe adresele de mai multe ori și acum nu au documente legale care să ateste domiciliul. Unii dintre ei au fost contactați de primarul din Bolintin Deal cu oferte de a li se achiziționa terenul și aceștia, având nevoie disperată de bani, au acceptat ofertele.

B. Ancheta privind evenimentele

12. În aprilie 1991 reclamanții au formulat plângere penală la Parchetul Giurgiu. A fost inițiată o anchetă și reclamanții s-au constituit părți civile în cadrul acțiunii penale, căutând să obțină despăgubiri pentru locuințele și bunurile distruse.

13. La 17 octombrie 1996 a început procesul penal, conexas cu acțiunea civilă în despăgubiri. Judecătoria București s-a pronunțat la 18 mai 1998. Au fost condamnate 13 persoane pentru violare de domiciliu și distrugere de bunuri la închisoare cu suspendare între 3 și 6 luni.

Judecătoria a acordat reclamanților despăgubiri pentru locuințe; și-a întemeiat hotărârea pe o expertiză din 1994 și a respins cererea reclamanților de a lua în considerare rata inflației. Prin urmare, a înjumătățit cuantumul despăgubirii, pe motivul circumstanțelor atenuante ale provocării. Judecătoria nu a acordat despăgubiri pentru bunurile mobile, considerând că nu fuseseră dovedite existența și distrugerea lor ulterioară din timpul incidentelor.

14. Apelul și recursul introduse de reclamanți au fost respinse și hotărârea confirmată, mai întâi de Tribunalul București la 4 ianuarie 1999 și, ulterior, de Curtea de Apel București, prin decizia definitivă din 27 mai 1999.

15. Reclamanții erau menționați ca „țigani“ în mai multe ocazii în hotărârile instanțelor citate.

ÎN DREPT

16. La 8 decembrie 2008, Curtea a primit declarația Guvernului în vederea soluționării aspectelor ridicate de cerere. Guvernul a solicitat în continuare Curții să scoată cererea de pe rol în conformitate cu art. 37 din Convenție.

Declarația prevede următoarele:

„1. Guvernul regretă sincer împrejurările care au dus la distrugerea caselor și bunurilor reclamanților, care i-au lăsat în condiții de trai improprii, au îngreunat exercitarea dreptului lor la respectarea vieții casnice, private și de familie. Guvernul regretă, de asemenea, că remediile de aplicare a drepturilor din Convenție lipseau în general la momentul când reclamanții s-au adresat instanțelor interne, precum și că au fost făcute unele observații de anumite autorități legate de originea reclamanților romi.

Se acceptă deci că astfel de evenimente constituie încălcări ale art. 3, art. 6, art. 8, art. 13 și art. 14 din Convenție și ale art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție.

2. Eu, dl Răzvan-Horațiu Radu, agent al Guvernului României pe lângă Curtea Europeană a Drepturilor Omului, declar că Guvernul României se oferă să plătească *ex gratia* reclamanților suma de 565 193,75 EUR. Sumele acordate individual sunt prezentate în anexa la această declarație.

Guvernul se angajează să plătească suma de 5 000 EUR pentru cheltuieli de judecată suportate de reprezentantul reclamanților, International Human Rights Clinic. Această sumă se va plăti în euro într-un cont bancar indicat de IHRC.

Aceste sume vor fi scutite de orice taxe ce pot fi aplicabile și se vor plăti în termen de 3 luni de la data notificării hotărârii de scoatere de pe rolul Curții conform art. 37 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

De la expirarea termenului menționat, această sumă trebuie majorată cu o dobândă simplă, la o rată egală cu rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, aplicabilă pe parcursul acestei perioade, majorată cu trei puncte procentuale. Această plată va constitui soluționarea definitivă a cauzei, inclusiv a pretențiilor civile ale reclamanților în fața instanțelor interne.

3. Guvernul se angajează să dea instrucțiunile corespunzătoare și să ia toate măsurile necesare spre a se asigura că drepturile individuale garantate la art. 3, art. 6, art. 8, art. 13 și art. 14 din Convenție și la art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție vor fi respectate pe viitor.

Guvernul se angajează să adopte următoarele măsuri generale:

– să amelioreze programul educativ spre a preveni și combate discriminarea împotriva romilor în programa școlară din Bolintin Deal, județul Giurgiu;

– să redacteze programe de informare publică și de eliminare a stereotipurilor, prejudecăților și practicilor față de comunitatea de romi din instituțiile publice din Giurgiu competente pentru comuna Bolintin Deal;

– să inițieze programe de educație juridică alături de membrii comunităților de romi;

- să sprijine schimbările pozitive ale opiniei publice din comuna Bolintin Deal legate de romi, pe baza toleranței și principiului solidarității sociale;

- să stimuleze participarea romilor la viața economică, socială, educațională, culturală și politică din comunitatea locală din județul Giurgiu, promovând asistența reciprocă și proiectele de dezvoltare a comunității;

- să implementeze programe de rehabilitare a locuințelor și a mediului în comunitate;

- să identifice, să prevină și să soluționeze în mod activ conflicte susceptibile de a da naștere la violențe familiale, în comunitate sau interetnice.

În plus, Guvernul se angajează să prevină pe viitor probleme similare prin efectuarea de anchete adecvate și efective și prin adoptarea în viitor de politici publice sociale, economice, educaționale și politice prin care să amelioreze condițiile comunității de romi, în acord cu strategia existentă a Guvernului în această privință.

În special, ar trebui luate măsuri generale cerute de nevoile specifice ale comunității din Bolintin Deal pentru a facilita soluționarea generală a cauzei, luând în considerare, de asemenea, pașii făcuți deja în acest scop.

4. Guvernul consideră că monitorizarea de către Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei a executării hotărârilor Curții referitoare la România în acest caz și în cazuri similare este un mecanism adecvat spre a se asigura că ameliorările vor continua să fie realizate în acest context.

5. În sfârșit, Guvernul se angajează să nu solicite retrimiteră cauzei în fața Marii Camere conform art. 43 § 1 din Convenție după pronunțarea hotărârii Curții.”

17. Guvernul a făcut trimitere la progresele înregistrate, prin Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare pentru România, în executarea hotărârilor adoptate de Curte în cauze anterioare împotriva României care au ridicat probleme similare celor din prezenta cauză: *Moldovan împotriva României* (nr. 41138/98 și 64320/01, 5 iulie 2005); *Kalanyos și alții împotriva României* (nr. 57884/00, 26 aprilie 2007) și *Gergely împotriva României* (nr. 57885/00, CEDO 2007-... (extrase)].

18. Reclamanții au considerat că Guvernul a fundamentat despăgubirile bănești pe o evaluare neadecvată a pierderilor și a propus măsuri nemonetare insuficiente. În special, au subliniat că atât timp cât Guvernul nu intenționează să repare încălcarea dreptului de proprietate al reclamanților, acestora le-ar fi imposibil să se întoarcă în comunitatea din Bolintin Deal, ceea ce ar face, la rândul său, ca măsurile generale propuse de Guvern să nu aibă relevanță. Mai departe, reclamanții au susținut că, deoarece continuă să trăiască în condiții groaznice, nu se pot bucura de programele de ocupare a forței de muncă, educație și asistență medicală existente. Guvernul ar trebui, în opinia lor, să ia măsuri substanțiale și țintite, menite să recunoască discriminarea sistemică și să caute să o combată.

19. Reclamanții au denunțat pretinsele încercări ale Guvernului, făcute prin Agenția Națională pentru Romi, de a-i presa să accepte soluționarea,

ceea ce nu a făcut decât să ducă la degradarea demnității umane a reclamantilor.

20. Curtea reamintește că art. 37 din Convenție prevede că aceasta poate, în orice stadiu al procedurii, să hotărască scoaterea de pe rol a unei cereri atunci când circumstanțele permit să se tragă concluziile specificate la lit. a), b) sau c) ale primului paragraf al acestui articol. Art. 37 § 1 lit. c) permite Curții în special să scoată o cauză de pe rol dacă:

„pentru orice alt motiv, constat de Curte, continuarea examinării cererii nu se mai justifică”.

21. De asemenea, Curtea reiterează că, în anumite circumstanțe, poate scoate de pe rol o cerere în temeiul art. 37 § 1 lit. c) pe baza unei declarații unilaterale a Guvernului pârât, chiar dacă reclamantul dorește ca examinarea cauzei să continue.

22. În acest scop, Curtea va examina cu atenție declarația Guvernului în lumina principiilor care reies din jurisprudența sa, în special *Tahsin Acar împotriva Turciei* [(MC), nr. 26307/95, pct. 75-77, CEDO 2003-VI]; *Meriakri împotriva Moldovei* [(scoatere de pe rol), nr. 53487/99, 1 martie 2005]; *WAZA Spółka z.o.o. împotriva Poloniei* [(dec.) nr. 11602/02, 26 iunie 2007]; *Kalanyos și alții* (citată anterior, pct. 34-36); *Gergely* (citată anterior, pct. 22); și *Lazăr împotriva României* [(dec.), nr. 30159/03, 25 noiembrie 2008].

23. Curtea observă că deși încălcările reclamate sunt de o natură foarte gravă și sensibilă (supra, pct. 3), ele au fost deja abordate exhaustiv de Curte în cauza *Moldovan*, care a ridicat probleme similare cu cauza de față. Mai mult, Curtea a acceptat declarația unilaterală a Guvernului în *Kalnyos și alții* și în *Gergely*, cauze care au ridicat și probleme similare cu cele abordate în *Moldovan* și în prezenta cauză.

24. Mai mult, Guvernul a admis în declarația sa că faptele din acest caz constituie încălcări ale art. 3, art. 6, art. 8, art. 13 și art. 14 din Convenție și ale art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție și a propus mai multe măsuri individuale și generale în vederea redresării situației (supra, pct. 19).

Măsurile generale propuse sunt similare cu cele adoptate de Guvern în cauzele *Moldovan*, *Kalnyos și alții* și *Gergely*. Implementarea măsurilor propuse în respectivele cauze a început deja, sub supravegherea Comitetului de Miniștri.

25. Curtea este mulțumită că aceste măsuri, astfel cum au fost reiterate în declarația de mai sus, vor asigura o reparație efectivă a pretinselor încălcări din cauza de față, în măsura în care acestea oferă instrumentele de reparare a minusurilor identificate de Curte în sistem în vederea îmbunătățirii situației comunităților de romi din întreaga țară. Spre deosebire de reclamanti, nu consideră că sunt necesare măsuri mai specifice în acest stadiu al procedurii (supra, pct. 18).

26. În plus, Curtea consideră că, alături de măsurile generale, măsurile individuale propuse de Guvern oferă reparații reclamanților individuali în cauza de față.

27. În măsura în care reclamanții se plâng de pretinsa lipsă de voință a autorităților de a le asigura drepturile de proprietate și întoarcerea în comună, Curtea subliniază că nimic din dosarul cauzei nu indică faptul că autoritățile ar împiedica întoarcerea reclamanților în comuna lor. Curtea observă și că unii dintre reclamanți își vânduseră de fapt pământurile.

28. În ultimul rând, în lipsa oricărei dovezi a amenințărilor și a intimidării reclamanților de către Guvern, nu poate decât să admită eforturile autorităților de a rezolva situația la nivel național și consideră aceasta ca un indiciu pentru faptul că Agenția pentru Romi are un rol activ în proiectele destinate comunităților de romi, conform mandatului său.

29. Ținând seama de natura celor admise în declarația Guvernului, precum și de suma despăgubirilor propuse, Curtea consideră că nu se mai justifică examinarea cererii în continuare [art. 37 § 1 lit. c)].

30. În lumina considerațiilor de mai sus, mai ales dată fiind jurisprudența clară pe această temă, Curtea consideră că respectarea drepturilor omului așa cum sunt definite în Convenție și în Protocoalele la aceasta nu necesită continuarea examinării cererii (art. 37 § 1 *in fine*).

Drept consecință, cauza urmează a fi scoasă de pe rol.

PENTRU ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Ia act* de termenii declarației Guvernului pârât și de modalitățile de a se asigura respectarea angajamentelor la care se face referire (art. 43 § 3 din Regulamentul Curții);
2. *Hotărăște* să scoată cererea de pe rol;
3. *Ia notă* de angajamentul Guvernului de a nu cere o reaudiere a cauzei în fața Marii Camere.

Redactată în limba engleză, apoi comunicată în scris, la 26 mai 2009, în temeiul art. 77 § 2 și § 3 din Regulamentul Curții.

Santiago Quesada
Președinte

Josep Casadevall
Grefier

Anexa la declarația unilaterală a Guvernului

	Numele reclamantului	Suma (EUR)
1	Vasile TANASE	19.848,00
2	Constantin CATALAN	21.938,76
3	Victor PAUN	22.123,80
4	Ion RUPITA	22.782,77
5	Paul CATALAN	24.806,78
6	Nicolae ION	31.121,46
7	Sidef NICOLAE	22.216,31
8	Petre PANCIU	31.538,40
9	Stoica RADUCANU	25.985,37
10	Emilian NICOLAE	21.181,34
11	Calin ION	25.985,37
12	Alexandru NICOLAE	19.848,00
13	Dumitru CATALAN	21.938,76
14	Ion NICOLAE	21.291,14
15	Gheorghe STAICU	24.339,33
16	Ion ARISTIA	21.661,21
17	Stefan CATALAN	27.785,99
18	Dumitru BOTONICA	19.892,03
19	Claudia FLOREA	21.448,58
20	Iarca MITEA	24.251,68
21	Greco CATALAN	21.198,63
22	Irina CATALAN	23.419,03
23	Tudor ION	24.339,33
24	Ioana CONSTANTIN	24.251,68
	TOTAL	565.193,75